

(Részlet)

„ostorát föl lehet venni”

NAGY LÁSZLÓ KRITIKAI FOGADTATÁSA

„F. Nagy László a fiatal nemzedék talán legkészebb, leginkább atmoszférát teremtő, kifejezőeszközeiben a legváltozatosabb és legfelszabadultabb, áttörően konkrét költője, akinek jövője még rendkívüli eredményekkel kecsegtet.”

Sötér István (1948)

* * *

„A képek, metaforák egymásra fodrozódó gazdagsága mögött gyakran nagyon sovány tartalom búvik meg; a falusi jó ízek nemegyszer csupán a gyermekkor emlékeit hozzák magukkal, nem pedig a falu problémáinak komolyabb megértését. Szűk, nyomasztó, szegényszagú falusi világ rajzolódik ki számos versében, s a népi frisseségű képalkotó fantázia villanásai perspektívtávlanságot rejtegetnek.”

Lukácsy Sándor (1948)

* * *

„A fiatal F. Nagy László egyelőre sem szocialista emberségével nem győz meg, sem a szocialista költészet programját nem ismeri a körülbelülnél jobban. Ami ez ideig a legértékesebb benne: ritmikája... A negyvenes évek elejének romantikus-népies költészetéből kiindulva F. Nagy László formai készsége sokkal erőteljesebben fejlődött, mint tartalmi része... Az öblös hang, a narodnyik nagyotmondás politikai veszedelme az, hogy könnyen bömböli bele magát az elvégzendő dolgok elvégzettségének illúziójába.”

Keszi Imre (1949)

* * *

„A *Tűnj el, fájás* költője, F. Nagy László, népi kollégista. Szegényparaszti származása alkalmassá tenné arra, hogy... megszólaltassa a – Kuczka szavaival élve – »nagyobb darab, lassúbb észjárású öcs« hangját. S bár erre a jó szándék kétségkívül megvan benne, nem tud szabadulni a Horthy-idők »népi költészetének« Sinka István-os, narodnyik nagyotmondásaitól. Egy-egy öblös, nagyhangú kiszólásával sokszor különben igen értékes verseket ront el. Döntő jelentősége formáiban van, amennyiben gyökeresen szakít a Benjámintól, Kónyától, Kuczka által is igen gyakran használt jambussal, és ősrégi magyar versformákat új ízekkel felerősítve, megteremtí az új hangot, amely legjobban illenék az új magyar költészetre – formában is jelezve a nyugati, burzsoá irodalommal való szakítást. Tehetsége nem vitatható el, és bizonyos, hogy fejlődése folyamán leveti hibáit...”

Tiszay Jenő (1949)

* * *

„Így egyé forrni a dolgozó néppel csak az tud, aki tudatosan vallja, hogy népünk harca teljes egészében az ő egyéni küzdelme is... Ez a fiatalosság nem eredetieskedő, bizarr képekben jelentkezik, mint helyenként az első kötetében, noha itt-ott még kísért, de cseppet sem jellemző módon...”

„*A Nap jegyese* versei sokkal inkább a legelső költeményeknek a folytatói, mint az 1949–51 körül írottaknak... A kötetre elsősorban a néppel azonosulni tudó meleg humanizmus a jellemző...

A gondok sematikus elhessentése vagy elhallgatása helyett a megerősödött szív, az élet *természetes* kifejlődését, a harcok *nyílt* megélését követeli. Nem kétséges, hogy melyik a kommunista álláspont...

A Nap jegyese verseire jellemző valami közvetlenség, sokértelműség... gyakran a legfontosabb tartalom van elbújtatva... Ez a hajlam egyrészt a költő egyéniségének tartozéka, mégsem elég, hogy egyszerűen leltározzuk, és aztán hozzátegyük: művészi csinálja. Van ugyanis ebben a módszerben valami, az egyéni túlnövő, szükségszerű elem. A szektás társadalmi nézetek, amelyek egy szűk szempontú, gyáva szerkesztői-lektori gyakorlatot alakítottak ki, gyakran indirektre kényszerítik a mondanivalójára igényes költőt.”

Eörsi István (1954)

* * *

„De a naturalizmusnak az az újabb jelentkezése prózánkban és költészetünkben, amiről Darvas elvtárs beszélt, vajon közvetlen elődeit nem a népies irodalomban találja-e meg? ... S az a görcsös erőfeszítés, amellyel Juhász Ferenc költeményeiben nem a kifejezni kívánt eszméi mondanivaló tisztaságára és átütőerejére, hanem a kifejezési formák – a képek, a látomások, a nyelvi megformálás – tökéletességére összpontosítja a figyelmét s alkotó fantáziáját, s amelyben mintha újabban Nagy László is követni próbálná őt, nem arra a beszűkülő s egyre sivábbá váló útra vezet-e, amelyet a nyugati polgári költészet járt be a hermetizmuson keresztül a szürrealizmusig?...”

Nagy Péter (1954)

* * *

„Új kötete, *A Nap jegyese* kiemelkedő irodalmi esemény. Érett művész, kiforrott alkotói egyéniség műve ez a kötet, újabb költészetünk élvonalában a helye...”

Ami ebben a kötetben szembefordulás az irodalmi szürkeséggel, valóságot torzító sematizmussal, ami szembefordulást jelent a gépiesen hurrázó magatartással, önállóan, lélek nélküli életszemlélettel – mindezt örömmel üdvözljük mint Nagy László költészetének egyik vezető motívumát. De nem örülünk annak, hogy a költő az üres derűvel egy viharos-borús, ködös életképet állít szembe, hogy szinte *belemerül* a természetbe az emberes valóság elől, s villamba, jégesőbe, felhőgomolygásba önti hangulatát, vagy éppen a képhalmozás, a nyelvi csillogás öncélú örömét keresi.”

Pándi Pál (1954)

* * *

„*A Nap jegyese*nek költeményeiben nemzeti felelősség s a nép sorsával való törődés érzik. A forma arra szolgál, hogy a némán hős határórt és feleségét, a traktoroslányokat, az *Alom a diófa alatt* arató parasztjait megmutassa... Am a perlekedésből, dühből itt-ott fáradt lemondás, keserűség lesz... Nem egyes sorokról van itt szó, amelyekbe elfáradás, lemondás lopakodik be. Egész költészetének ellentmondásos fejlődését mutatják ezek a gondolatok. A *Tűnj el, fájás* agitátor költője *A Nap jegyese*ben kozmikus összefüggéseket látó, de a politikáról, a mindennapi életről közvetlenül alig éneklő költőnek adta át a szót. Pátosza na-

[...]